

פירות נוי

לחנוכה - פרשת מקץ

מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - יג טל: 03-5740046 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

ההבדל בין פורים לחנוכה

- א. כידוע חז"ל תיקנו לעשות סעודה בפורים, כי הגזרה הייתה להשמיד ולהרוג. אבל בחנוכה, הגזרה הייתה על שמירת התורה והמצוות, לכן לא תקנו לעשות סעודת מצווה.
- ב. גם נוסח ההודאה שעל הניסים שונה לגמרי. בפורים אומרים "להשמיד ולהרוג כו'", ובחנוכה "להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך".
- ג. והנה דבר פלא, כאשר המלחמה הייתה רוחנית, יצאו מתתיהו ובניו במלחמה פיזית עם חיילים נגד היונים, ולתפוס את מלוכה בכח, למרות שהיו מתי מעט, ולא היה להם סיכוי לנצח. לעומת זאת בפורים, לא ניסו כלל לחתור כנגד המלוכה, רק בדרך טבעית על ידי אסתר המלכה. לעומת זאת, עשו תענית וצום ועשו תשובה, ובחנוכה לא כתוב שעשו צומות ותעניות, אלא לחמו פיזית.
- ד. ולכאורה היה צריך להיות להפך לגמרי, כאשר המלחמה היא רוחנית, צריך לעשות תשובה, צום ותפלה, וכאשר המלחמה היא על חיינו, צריך לצאת למלחמה ממש.
- ה. עוד יש לתמוה על מה שאמרו חז"ל במסכת שבת: "מה היא חנוכה, שכשנכנסו יוונים להיכל טמאו כל השמנים שבהיכל, וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום, בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כהן גדול, ולא היה בו אלא להדליק יום אחד, נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים. לשנה אחרת קבעום ועשאו ימים טובים בהלל והודאה". פלא עצום, הניצחון של מתתיהו כהן גדול ובניו מוזכר רק כבדרך אגב.
- ו. אבל יש כאן דבר עמוק מאוד מאוד. באמת, כל הצלחה במלחמה אינה כחי ועוצם ידי, חלילה, הכל מאתו יתברך. אנו חייבים רק לעשות השתדלות בלבד. וצריך להיזהר במשנה זהירות, שלא לעשות השתדלות יתר, שהרי אפילו יוסף הצדיק, בגלל שעשה השתדלות יתר שביקש משר המשקים שיזכיר אותו לפרעה, נגזר עליו עוד שנתיים להיות בבית הסוהר!

פירות נוי

לחנוכה - פרשת מקץ

מאת יצחק בירך דסקל

גליון מס' תשפ"ד - יג טל: 03-5740046 מייל: y.b.daskal@gmail.com כל הזכויות שמורות ©

- ז. לכן, כאשר המן על ידי אחשוורוש, גזר להשמיד ולהרוג את היהודים, לא היה שום סיכוי לצאת במלחמה נגד הממלכה של אחשוורוש, וכאשר אין סיכוי אסור לעשות השתדלות לא הגיונית. מצד שני, מרדכי ידע שהגזרה היא בגלל שישראל עזבו את ה', לכן ההצלה יכולה לבוא רק על ידי תשובה צום ומעשים טובים, אלא שחייבים השתדלות הגיונית, וזה על ידי השתדלות אסתר אצל המלך.
- ח. ואסור היה לסמוך על הנס ולהילחם, כי אם נגזרה גזרה, וזה רצון ה' שישראל ימותו, יקבלו עליהם את הגזרה, ותהיה מיתתם כפרתם, לכן לא עשו שום פעולה פיזית, רק תשובה והשתדלות.
- ט. אבל בימי מתתיהו בן יוחנן, הייתה זו גזרה רוחנית. אין ספק, שאין רצון ה' יתברך שישראל ישכחו את התורה ויעזבו את המצוות, זה בוודאי נגד רצונו.
- י. וכשאר ראה מתתיהו כהן גדול, שאין אפשרות לבטל את גזרות היונים שגזרו להשכיח את התורה, ואסרו עליהם קיום המצוות, הבין מתתיהו, שכיון שהדרך היחידה לשמור תורה ומצוות היא לשלוט ביונים, יצא מתתיהו ובניו במלחמה, מעט כנגד הרבה.
- יא. אפילו שהיה זה נגד הטבע לגמרי, לא היה בזה חסרון של השתדלות לא הגיונית, שכאשר נלחמים כדי לנצח מלחמת ה', והמטרה היא לא הצלת הגוף, אלא הצלת הרוחנית, אפשר לעשות גם מלחמה שאין לה שום הגיון, כי בוודאי ה' יצילנו, שהרי אין ספק שרצון ה' שנשמור את התורה והמצוות והוא מנסה אותנו.
- יב. מה שאין כן בפורים, שהיה זה רק להצלת הגופות, בזה אסור לעשות השתדלות לא הגיונית, שאולי רצון ה' שימותו, ותהיה מיתתם כפרתם.
- יג. ובזה מובן מדוע חז"ל דקדקו לומר שהמטרה של חנוכה היא טהרת המקדש, טהרתן של ישראל זה היה העיקר, והמלחמה הייתה רק ההשתדלות להגיע למטרה זאת.
- יד. לכן פורים הוא יום אחד, אבל חנוכה שהוא הודאה על נס קדושת ישראל הוא שמונה ימים.
- טו. יהיה רצון שנזכה לאור הגנוז בימי החנוכה, ולביאת גואל צדק במהרה אמן.